

Szerkesztőségi iroda:

Füzteza 186. sz. — Ide intézendő minden a lap szellemi részére vonatkozó közlemény.

Hirdetések elfogadtatnak a kiadó hivatalban Nagy Ferenc könyvkereskedésében Gyulán.

Hirdetések díja: Egy négy hasábos Garmondor 5 kr. — Bélyegdíj 30 kr.

BÉKE

Megjelenik hetenként egyszer minden vasárnap.

Előfizetési feltételék:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Az előfizetések bérmentesített levelekben a lap kiadó hivatalához intézendők.

politikai, gazdasági és ismeretterjesztő hetilap.

Batthyány Lajos emlékére adakozott Tormásy Károly 2 frtot, Dobay János 2 frtot.

E célra szerkesztőségünkél begyűlt összesen 106 frt.

Válasz Nagy Károly urnak.

III.

Áttérek most már Nagy Károly ur röpiratának taglatatára, s mielőtt a részletekbe ereszkedném, általánosságban először is előre kimondom, hogy én N. K. ur röpiratában egyetlen érvet is azok közül, melyeket a bihari petitio tárgyalásakor elmondott beszédemben felhordtam, megcáfolva nem látok, miután beszéde csaknem mindenütt az önkormányzat hangsúlyozása körül forog, melyre nézve pedig, mint azt fentebb is kifejtém egymással teljesen egyetértünk.

A bihari petitio — hogy ismétlésekbe ne essem s rövid legyenek — azt mondja: jelenlegi kormányunk a törvényhatósági önkormányzat megsemmisítésére, vagy legalább tulságos korlátozására, a központosításnak ennél fogva és annak folytán a kormányzati önkénynek előkészítésére törekszik. Én az ellenében azt állítom, hogy parlament előtti felelősség, nyilvánosság, szabadsajtó s gyűlésezési jog mellett a ministeri önkénytől nincs alapos ok tartani s ha valamely nemzet szabadságának ennyi garanciái mellett mégis ministerének önkényes jármába görnyedni birt, sorsát teljesen megérdemelte, mert alkotmányába rejlő jogai-val ministere ellenében élni nem birt s hogy ily nemzetet, a törvényhatósági önkormányzat sem menthet meg a kormányzati önkénytől, mint nem mentett meg bennünket I. Leopold, II. József s az 1825-ki országgyűlést megelőző évek alatt. Következésképen N. K. urnak, ha engemet megcáfolni akar vala, vagy azt kell kimutatnia, hogy de bizony szabadsajtó, parlamenti felelősség, gyűlésezési jog s nyilvánosság mellett is lehet a ministeri önkény; vagy pedig azt, hogy az említett uralkodók alatt nem nyögöttünk az absolutismus jármába, dacára törvényhatósági önkormányzatunknak. Az előbbire nem vállalkozott, az utóbbira nem teheté, mert minden gymnasialis tanuló tudja, hogy a dolog csakugyan úgy állott, mint mondtam. Hogy azonban beszédem e részére vonatkozólag röpiratába látassék mégis valami cáfolatszerűt mondani; kiolvas beszédemből olyat, mi benne nincs, azt mondván: *hogy szónok* (Dr. Kovács) *Angliára nézve* csalódik azon állításban, hogy ott a parlament előtti felelősségnek diadalra jutása teremtett egyedül a nemzetnek nyugodt s mai napig is kielégítő társadalmi életet. Ezt én uram egy szóval sem mondtam, hanem igen is azt, hogy a parlament előtti felelősség, szabadsajtó s gyűlésezési jog az, mi Angliában egy ministert is önkényes uralomra vergődni nem enged s épen ez az, minek cáfolata elől N. K. ur idézett szavaiban rejlő Flankenbewegunggal nagy bölcsen és igen ügyesen kitér; míg ellenben ha akarja vala, megleli lentebb beszédemben következő szavakat: *hogy Angliában meghonosodott a helynyugalom, rend és politikai szabadság — ahol pedig — közbe legyen mondva — a bírót a korona nevezi ki, a hol tehát az igazságszolgáltatás mint országos ügy központosítva van — nem a törvényhatósági önkormányzatban, mely elvégre Angliában*

oly kiadásban mint nálunk a megyei rendszer, nem létezett s nem is létezik, — hanem igenis a magna charta és habeas corpus actában keresendő, melyet maga a republicanus történet író Struve is az angol szabadság palladiumának nevez. (VI. köt. 354. lap.) Ha olyanmü törvényhatósági önkormányzat nélkül, mint a mi hajdani megyei rendszerünk, virágozhatik Angliában a helynyugalom, rend és politikai szabadság, ugyan kérdem, mi ebből az egyszerű logica consequentia más, minthogy a társadalmi szabadságnak az újabb kor alkotmányos mozgalmái sokkal erősebb garanciáit bírták előteremteni, mint a törvényhatósági önkormányzat egymaga. Ha pedig kizárólag csakugyan az önkormányzatban rejlik az angol szabadság alapja — melynek tulajdonitja elég tévesen N. K. Pitt bukását is — miért nem cáfolá meg ezen állításomat, *hogy Angliában törvényhatósági önkormányzat, oly alakban mint nálunk a megyei rendszer nem létezett s ma sem létezik;* s miért mellőzé hallgatással a magna charta és habeas corpus actákra történt hivatkozástomat. Egyszerűen azért, mert jónak látta a cáfolatba nem ereszkedni. Pitt bukását is a mi illeti, kénytelen vagyok N. K. ur historiai tanulmányait recitálni az által, hogy a Pitt ellen kitört parlamenti viharok az idegen bill, majd később a habeas corpus acta tényleges feltüggesztése volt oka; a ministeriumból másodszori kilépését pedig a katolikusok egyenjogusítására vonatkozó törvény javaslatának el nem fogadása, nem pedig az angol önkormányzat okozá. — Ugyan kérdem, bármely parlamentaris államban is, nem a parlament többsége által hozott bizalmatlansági szavazat kényszeríti-e a ministert lemondásra; ugyan mi lenne akkor a parlamenti felelős kormányokból, ha a törvényhatósági önkormányzattal bíró megyék, vagy községek bizalmatlansági votuma előtt is hátrálni kényszerülének.

A bihari petitio azt mondja, hogy a központosítás kormányzati önkényre vezet, a kormányzati önkény pedig kizárja a szabadságot; mindamellett később megengedi, hogy kormányzati központosítás mellett lehet valamely nemzet, mint egész politikailag szabad. Ha a kormányzati központosítás a ministeri önkény által veszélyezteteti a szabadságot; hogy lehet mégis kormányzati központosítás mellett valamely nemzet szabad? — Ha pedig szabad lehet, önként következtetik, hogy a kormányzati központosítás nem vezet mindig kormányzati önkényhez. Én azt hiszem, de nem csak hiszem, hanem erősen is állítom, hogy a bihari petitio idézett szavaiban meg van az ellenmondás, melyre én abban utalék. Kimutatá-e N. K. ur én ellenembe, hogy itt ellenmondás nincs, megcáfolt-e tehát e tekintetben is. Azt hiszem, hogy valamint senki ezt röpiratából kiolvasni nem bírja, úgy ő maga is állítani nem fogja.

Hasonlóul áll a dolog a politikai, polgári, társadalmi jogok és szabadság kérdésére nézve is, s ha a bihari petitio tárgyalásakor azon nézetben valék, hogy a jog és szabadság e különböző nemeinél nincs szorosan elkülönítő demarcationalis vonal s hogy ezek egy az elméletben, mint a gyakorlatban karöltve járó dolgok; — Nagy Károly ur beszédének elolvasása után még inkább megerősödtem e nézetemben. N. K. ur ugyanis ezeket írja: „Mert ha tisztelt szó-

nok ur nem mellőzi, de mélyebben boncolja az állam theoriákat, könnyű lett volna meggyőződnie arról, hogy a politikai joggyakorlat tetőzete ugyan a felelős ministerium bírása s azzal kapcsolatos személyes követválasztási jog a parlamentbe, — de ez még nem minden a polgári szabadság bírására; — s nem szabad a polgári jogok összegét csak ebbe szorítani” stb. Ugyan kérdem ki nem látja itt, miként olvasztja be N. K. ur a politikai joggyakorlatot a polgári jogok összegébe; miként járnak ennél fogva N. K. ur szerint is a polgári és politikai jogok karöltve. A különbség tehát az ő és az én nézetem között csak az, hogy míg ő a polgári jogokat tartja egy tágabb fogalomkörnek, melybe a politikai jog mint szűkebb fogalomkör szorítható; addig én a politikai jogkör fogalmát tartom azon tágasabb fogalomkörnek, melybe a polgári jogkör fogalma illik. Egyébiránt bátor vagyok N. K. urtól azt kérdezni, hogy ha valamely államban a polgárok önkormányzati joggal bírnak s e jogot gyakorolják is, politikai vagy polgári jogot gyakorolnak-e. Az ezen kérdésre adandó felelet attól függ, hogy fogjuk tekinteni a polgárt az államhozi s helyhatóság-hoz viszonyában. De miután a polgár a maga választási jogának gyakorlatánál, épen azon viszonyban áll p. o. midőn helyhatósági tisztviselőt választja — a maga helyhatóságához, mint a mily viszonyban az államhoz áll, midőn képviselőjét választja; s mindkét esetben mint az államnak politikai tényezője szerepel s a különbség a két álláspont között csak az, hogy ott magát mint a helyhatóság, emitt pedig mint az állampolgára érvényesíti: önként következik, hogy a mennyiben a jogokat mindkét esetben mint polgár gyakorolja polgári, — a mennyiben pedig mindkét esetben mint politikai tényező működik, politikai jogokat gyakorol. — Igazsága van tehát N. K. urnak, midőn a politikai joggyakorlatot ő maga is a polgári jogok összegébe olvasztja; csak az a baj, hogy nekem is igazságom van, midőn azt állítom, hogy a politikai és polgári jogok karöltve járó dolgok a gyakorlatban s hogy ezeket elkülönítő vonal nem létezik; de nincs igazsága akkor, midőn dacára annak, hogy a polgári jogok összegét nem egyedül a követválasztási politikai joggyakorlatban összeszorítandónak mondja, még is későbbben szememre veti, hogy én e két dologt karöltve járó ugyanazonos fogalmaknak nevezem. Elismeri tehát egyszer ezt, hogy a politikai joggyakorlat egy része a polgári jogok összegének, s mégis lentebb néhány sorral azt mondani, hogy annak nincs igaza, ki ezeket rokonmintegy kiegészítő fogalmaknak tekintti, becsásson meg N. K. ur, hogy kimondom, de ellenmondás. És most én is azt mondom, ha tisztelt szónok... akarám mondani szerző ur mélyebben boncolja e fogalmakat, könnyű lett volna meggyőződnie arról, hogy ellenfelének van igaza, a minthogy annak a bihari petitio tárgyalását megelőző egy pár órával, magántársalgás közben, ha jól emlékszik, igazat is adott. De ki tehet róla, ha ugyanazon tárgy körül, mint magántársalgóknak, nézeteink másak; másak ismét, ha mint politikai ellenfelek állunk a zoldasztalnál. — Minél fogva azok által, miket N. K. ur, a bihari petitio által felmutatott ellenmondás elsimitására röpiratában felhoz,

nem hogy magamat nézetemben megingatva, de azok után miket N. K. ur beszédéből idéztem — még jobban megerősítve érzem.

Beszédembe továbbá kimutattam azt, hogy mennyire nem találólóg idézi a bihari kérvény Angliá mellett különösen Francia országot; melynek fiáról azt mondja a kérvény, hogy élvezték olykor a politikai szabadság teljes mértékét. Ez ellenében azt állítam, hogy Francia ország fiai csak két ízben, tehát nem olykor kísérték meg a politikai szabadságot élvezni; kimutattam hogy mivé fajult náluk a szabadság a 89-diki forradalom alatt s hogy mily hirtelen mentek ismét át 48-ról már 51-be a monarchicus államformába.

Helyesen kerestem-e csekély történelmi tanulmányaim nyomán annak okát, hogy Francia országban a szabadság meghonosodni nem bír, azon körülményben, melyet a bihari petitio tárgyalásakor tartott beszédemben kifejték, vagy nem? — itéljék meg azok, kik e különben derék nemzetet közelebbről ismerik. — De hogy e nézetemmel nem egyedül állok, annak bizonyítására engedtessek meg Dutemple Edmondnak 1869-ben megjelent, a politikai közömbösségről írott s a bihari petitio tárgyalása után kezemhez jutott művéből következő szakakat idézni: *A szabadság megjelenése Francia országban oly rövid és mulékony volt, miként jogosan mondhatni, hogy Francia országnak nem volt ideje vele megismerkedni. A forradalom, elválhatlan kísérőjét, a szabadságot két ízben vezet be Francia országba. Az átmenet azonban nagyon hirtelen volt. A franciák nem tudták használni a szabadságot, mert hiszen azt megtanulni nem könnyű, mert a győzelem mámorá elkábitja azt, ki szolgából hirtelen lesz urrá. Az 1789—99 és 48—51. tartott forradalmi időszakok alatt, csak a pillanatnyi előnyökre tekintettek a nélkül, hogy néztek volna a jövőre. Ezért a fiaknak apáik művét újból teljesen át kell dolgozniok. Mondhatjuk tehát, hogy Francia*

országgra nézve a szabadság egy ismeretlen szép, kinek hatalmas és szigorú tekintete lángra gyújtja ugyan, de a ki kedvesének kihágásai s hűtlenségétől megdorolva neki háttal fordít. Ez Franciaország mult történetének képe, reméljük, hogy jövőjének történelme ehhez nem leend hasonló.

Olvasható-e N. K. ur röpiratában csak egy szó, hogy de bizony a bihari petitio helyesen hivatkozik Franciaország példájára; pedig azokra miket mondék, ez vala a logica szabálya által követelt leghelyesebb ellenválasz. Felelet: nem olvasható: ergo, qui tacet consentire videtur, vagy is hallgatásával elismeri, hogy igazam van.

De hogy mégis különösen Francia ország történelméből láttassék egy állítását támogató példát idézni, hivatkozik Guizot ministeriumának bukására s Fülöp Lajos király trónvesztésére. A példa nem volna rosszul választva ha csak a kormányzati merev központosítás szerepét volna az eseményben; csak hogy az idézet, mint azt alantabb kimutatandom, a dolgok egy oldala s épen azért téves telfogásán alapul. Fogadhatja-e ugyanis N. K. ur hogy általán a világesemények soha nem egy, hanem mindig számos öszvemüködőleg ható okok eredményei voltak, és hogy a mint nem lehet p. o. a reformot egyedül Teczel indulgentia áruulásának tulajdonítani; épen ugy tévedne bárki is, ki az 1789-ben kitört francia forradalmat a felszaporodott statusadósság folytán türhelenné vált nagy adónak tulajdonítani kizárólag. És miután felteszem, hogy N. K. ur e tekintetben nekem igazat ad, mert igazat kell adnia, bátor vagyok hozzá következő kérdéseket intézni: — Elfeledé-e, vagy állítása kedvéért nem akar róla semmit tudni, hogy a Bourbonok dynastiája Franciaországban már csak azért sem lehetett népszerű, mert e dynastiát a francia nemzet által porig alázott, később győztes coalitio fegyverei erőszakolák 1814-ben a nem-

zetre; — elfeledé-e hogy maga Lajos Fülöp is a XVIII. Lajos által octroyalt saint-oueni s a coalitio fegyverének szuronya hegyén nyújtott s épen ezért a francia nemzet önértetét mélyen sértő alkotmány charta alapján állott ministerével Guizotval együtt; — elfeledé-e, hogy a Bourbonok visszaállított tehetlen dynastiájának háta megett mint örökös szemrehányás ólalkodott azon Napoleon emléke, ki a Francia hirtét és hazai dicsőségét az előtt soha nem látott mesés magaslatra emelé, s hogy ennek folytán ott állott ellenükbe a bonapartista nagy nemzeti párt s melyet Napoleon hullájának haza szállításával sem bírtak a bourbonok magok iránt kiengesztelni; — elfeledé-e hogy a bonapartista párt mellett ott állta még Franciaországban a legitimisták pártja, mely az ifjabb bourbon ágának az Orleansoknak s különösen Egalité Fülöpnek nem tudta megbocsátani azon árulást, melyet a család idősebb ága ellen a forradalom alatt elkövetett; — elfeledé-e hogy Fülöp Lajos épen ezen Egalité Fülöpnek fia volt s hogy nekie emélfogva nem csak a bonapartista, de a legitimisták és köztársaságiak gyűlöletét együttesen kelle vinnie trónjára; — elfeledé-e hogy akkor Franciaország társadalmi rendét a titkos társulatok annyira aláaknálták, hogy annak talaján ma is alig bír bizonyos társadalmi rend megállapodni; — elfeledé-e különösen a saint-simonisták és fourieristák szétágazott sectájának szereplését. — Hiszen ha a Francia nemzetnek csak a kormányzati merev központosítás ellen lett volna 1848-ban kifogása, felebbezhető vala ügyét a rosszul értesült fejedelemtől a jól értesült fejedelemez s ezt épen azon Fülöp Lajosnál, ki az életnek elég keserves iskoláján ment keresztül, nem is teszi vala eredménytelenül, s a Guizot ministerium megbuktatásával megbuktatta volna magát a kormányzati merev központosítást, melyet Guizot képviselt a kormányon De mert a Francia nemzet tovább ment,

TÁRCA.

Emlékezzünk régiokról.

(Folytatás.)

Magyar Hirmondó 1792-ik évről.

456 ik lap Nápolyból február 22-én

„Ma adta a Fels. Nápolyi király azon Magyar Vatsorát, melynél a mint előre megígérte, maga is magyarosan volt öltözködve. — Ritka példa ez ugy-e? hogy egy uralkodó a maga saját Országában más Nemzet ruháját vegye magára, azon Nemzet eránt viseltető szeretetének jeléül. — Az említett Vatsorának bővebb leírását, nem sokára fogják töllel venni az Urak. — Hogy igazán kedvelli mind az Udvar, mind pedig a Fő Nemesség Nemzetünk Köntösét — világosan kitetszik ez abból is, hogy már a Nagyok Magyar ruhában kezdik járni a magok Gyermekeiket. Hintajaik megé is tzi fra Huszárokat állitanak, a kik Olasz Legényekből vagynak formálva, mivel hogy itt ritka a Magyar. — Szarvas. Evangelik Predikátor T. Theschedik Úrról, itt is esmeretes már a Neve, azon megbecsülhetetlen lépésekről, melyeket tett, s téssen hova tovább ez a derék Férjfiu a mezei gazdaságnak előmozdításában. — Minden órán Levelet fog most innen venni, a Királyné Titoknokjától — Reiner Urtól. Eszembe jut itt, a mit mondott tavaly T. Theschedik Úrról, egy nagy érdemű Tagja a Bétsi Ministeriumnak, stb. kiről azt vallotta, hogy életében még nagyobb Oekonomusz (gazdasághoz értő Embert) nem látott. — (Mind szép megtiszteltetés hazánkra nézve.)

510-ik lap. Az Irlandiai (Hiberniai) Katholikusok sorsának jobbra fordulását, nagy igyekezettel, s fogannattal dolgozik a Killalai Protestáns Püspök. Emberséges jó ember érte. (Én is azt mondom. K.)

628-ik lap. Aradról azt írják, hogy az odavaló selyem fábrikát oly virágzó állapotba helyeztette Blaskovits József ur, hogy az abban készült — mindenféle selyem materiák, mind szépségekre, mind jóságokra nézve nem alább valók, a külső Országiaknál. — Miért nem lehetne Magyar Országban több ilyen, s más fábrikákat is felállítani? — (Látjuk, — hogy valamint ennek, — ugy a megyénkben épen azon időben volt hasonnemű selyemgyárnak sem volt állandósága. — Fájdalom! csak külföldi után kapkodunk. K.)

696-ik lap. Tsak most érkezvén vissza egy érdemes Hazánkfia Berlinből, beszéli — hogy egy olyan Magyarral találkozott ottan többek közt, a ki már 30 esztendőktől fogva katonáskodik a Prussziai udvar zászlója alatt. Midőn tudakozta volna tölle „Ugyan kedves Földim! s hát nem felejtette Kend el a Magyar-nyelvet,

olly hosszas idő alatt?“ így felelt a megélemedett Katona: „Nem Uram! mert mindég magyarul szoktam imádkozni.“ (Lám a földinkre is rá illett, hogy anya nyelvét, csak az imádság tartotta meg. K.)

M. H. II-ik kötet 1792. Budáról Juniusnak 26-án reggel.

5-ik lap. „Juniusnak 24-én (Vasárnap) délelőtti tizenegy óra tájban kezdett az Országgyűlésének mind a két Táblája különös ülések tartásához. Tanátskozása tárgyául felvette a Gyűlés az Ö Felsége Válaszait, és ezek közt főképpen azt, mely a Magyar Nyelvet tárgyalja. — Estvére Bál tartatott azon két Palotákban, melyekben öszve szoktak gyűlni a Rendek. — Az Első Tábla Palotájában, most is Uj-Magyarok, (vagy régi neven Tzigányok) muzsikáltak, mint Junius 17-én; de már ez úttal nagyobb volt a Tántzóik száma, mint az említett napon. — A mindkét nemből való sok jó Magyar tántzos Személyek között egy Komáromi ifju Asszonyoság ngos. Komárom Vármegyei Szolga-Bíró (Sejtei urnak a Hitvese, — vonta magára mindenek felett a néző sokaság szeméit. Közönségesen megvallották ugyan is mindnyájan, hogy Asszonyoságot, oly jól és kellemesen tántzolni magyarul még soha nem láttak. stb. (Szép érzést okozna az unokáknak ha ezt tudnák? K.)

102-ik lap. A mi parasztjainknak — így ír egy Magyar Utazó — leginkább, az ö Felsége láb-belijén akadt meg a szemek a Koronázás alkalmatosságával. Bámulva nézték, a Sz.-Istvánról maradt régi módi topánkákat, melyeket Királyaink akkor szoktak felvenni, midőn megkoronáztatnak: s botskoroknak gondolván azokat, mindenfelé hirteltek, hogy Ferentz Királyunk aranyos botskorban jár. (Beata simplicitas. K.)

111-ik lap. Katonai Vendégség. —

A szép feleségű Osnaburgi Püspök; s egyszerű mind Anglus Generalis — az Yorki Hertzeg — ebédre hivta a mult hónapban a maga testvér Battyát, a Nagy Britanniai Korona Örökösét, sok más Méltóságokkal, s maga Regementjének minden tisztjeivel együtt. Katonás volt az egész alkalmaztatás. Egy nagy hadi sátor alatt terítették t. i. a Hertzeg az asztalt a maga kertjében; ahoz dobszó alatt masiroztatta a Vendégeket. — Száz gránáterosok állottak elő szolgáló Legényeknek, a kik Katonai fordulásokban tették az asztali szolgálatot. — A sütemények, — Várakat, Sántzokat, s a Katonáknak gyakorlásbeli külömb-külföle állásaikat ábrázolták. — Nagy készséggel örömmel tette itt az egész Sereg a hadi operatiókat, némelyek más nap virradtig folytatták — azokat fáradhatatlan vitézséggel. (Nagyon hihető! — abhoz nem kellett nagy stratégiai tudomány. K.)

141. — 142-ik lap. Nagy-Váradról Juliusnak 16. Itt ezen hónapnak 2-től fogva 8-ig, Vármegye közön-

séges Gyűlése tartatott, stb. Nevezetes a fenn említett közöns. Gyűlés arról is, hogy meghatározta a Gyűlés, hogy Békés Vármegye felé, egyenesebb s rövidebb utra vétéssék a Körös-vize; mely végre érd. Indsinérje Vármegyénknek Tóth Ur is parantsolatot vett, hogy szinte egy mértföldnyire tsatorált készíttessen. — A selyem tenyészésnek régen megvettetett már a fundamentuma a mi Vármegyénkben. Az arra való ügyelés egy Tábla bíróra volt mindenkor bizva. Kár hogy ez a derék ága a szorgalmatosságnak, annyival szállott itt alább mennyivel fellyebb ment Békés Vármegyében. — (Annál sajnósabb, hogy ma már itt is dugába dült, — s csak is a krónikában van nyoma. K.)

M. H. 1793-ik évről. 93. lap. Egy Londoni Festő — Barder nevezetű — ugy leábrázolta az Orosz hajú sereget, a mint 1791-ben feküdt az Angliánál, hogy némely Angliai Dámák, tengeri nyavalyát kaptak a nézésből. — A kép kerülete tiz ezer puadrát — lábat foglal magában. — (Bizony nagyszerű kép lehetett, de a nézésből eredni állított hatás — alig valószínű K.)

140-ik lap. Pestről Julius 26-án. — Több rendbeli szomorú tudósításokat olvastam mostanág a Hirmondóból, a sok felé uralkodó marha dögről. — Ezen nagy veszélynek el háritására, kivántam az itt következő könynyű Orvosságokat közönségesen ki hirdettetni a Hirmondó által. Ha talán tudták is ezeket már némelyek: azért meg ne vessék, hanem tegyenek uj próbát velek. —

A Körös-fa vágattassék forgásra, (jó az ága is levelestől, de jobb a fája) ittassék jó bőven a kutba, mellyből mintegy 14 nap itattassék a marha, igen használ a szarvasmarha dög ellen.

Ha betegek, és döglenek a sertések; vagy féltő hogy meg ne betegedjenek; — tiszta és szűrűmódra elkészített helyre rozstot kell hinteni egy ujnyi forma magasságnyra; azután be kell hinteni egyaránt — nem igen vastagon — zabszalmával. A szalmát meg kell gyujtani — hogy alatta a rozsz megperkelődjön de meg ne égjen. Azért okosan kell hinteni a szalmát. — A megperkelt rozsról le kell a szalma hamvát sepreni szűrűseprővel, a rozstot pedig bor-pályinkával meg kell lotsolni, és még meleg, de nem forró, reá kell hajtani a sertéseket, hadd egyék. Ezt elég tsak egyszer tselekedni. — Ha tovább tartana a veszedelem: azon esetre lehet másodsor is. N. B. Ugy intéztessék a dolog, hogy minden sertésre, legalább is jusson egy meszely rozsz: minden pozsonyi mérő rozszra kivántatik 4 vagy 5 itto pályinka. — Ha kevés a sertés, másképpen is lehet rozstot perkelni, s meglotsolni pályinkával. Arra vigyázni kell, hogy tsak lágy meleg legyen a megperkelt és meglotsolt rozsz. — (Jó e régi szerlési módot is tudni. K.)

B. B.

mert megbuktatá a juliusi dynastiát, önként következék: hogy a csapást az országban forrongó pártok, nem is annyira a centralisatiót képviselő Guizot ministeriumnak, mint magának az orleans-ok gyűlölt dynastiájának szánták (Lásd Becker, Struve világtörténetét s Lamartine Histoire de la revolution de 1848). Ennél fogva a Guizot ministeriumnak s Filöp Lajosnak bukását kizárólag csak a kormányzati központositásnak tulajdonítani, mint ezt Nagy Károly ur teszi, épen oly egyoldalú téves felfogás, mint a mily egyoldalúság az angol nemzet szabadságát kizárólag csak az önkormányzatnak tulajdonítani, a magna charta, habeas corpus acta, a meeting, esküdszékek, szabadsajtó és más egyéb mellett; s ennél fogva épen annyit mint nem látni, vagy nem akarni látni a fától az erdőt.

Nekünk volt 1848 előtt önkormányzatunk, mihez hasonló talán egy nemzetnek sem, de mert nem volt esküdszékünk, nem szabadsajtónk, nem habeas corpus actánk, az önkormányzat dacára sok lehető volt; lehető volt, hogy többet ne említsék a Martinovics és Kossuth-Lovassy-féle per, nyilvános bizonyosságára annak hogy az önkormányzat egymagába véve az érintett intézmények nélkül még nem oly erős biztosítéka a szabadságnak, mint a milyennek azt Nagy Károly ur tartja.

A mi illeti azon controversus kérdést: választuk-e első folyamodású bíránkat vagy ne? — magam személyét illetőleg azon nézetben vagyok, hogy a törvények által megállapított qualificatiók mellett választott bíró lehet épen oly jó, tehát tudományos és becsületes, mint amint lehet rossz, tehát tudatlan és nem becsületes a kinevezett; ennél fogva szerintem teljesen mindegy, kinevezett vagy választott első folyamodású bíránk lesznek-e, csak hogy ha választatnak első folyamodású bíránkat, választassanak a felelbbviteliek is, de ki által? míg ismét, ha kineveztetnek a felelbbviteliek, neveztesse ki az első folyamodásúak is; mert az, hogy az első folyamodásúak választassanak, a felelbbviteliek pedig kineveztesse, involválja azon képtelenséget, hogy az igazság szolgáltatás csak a felelbbvitelben országos, első folyamodásban pedig már megyei ügy.

Egyébiránt fontos és figyelmet érdemlő indok a kinevezés mellett minden esetre az, hogy a szabad Angliában és Belgiumban a bírót a korona nevezi ki s kinevezi már régidő óta a nélkül, hogy ez által magát a nemzet önkormányzati jogaiban látná csonkítva; s csak mi látjuk magunkat önkormányzatunkban sértve a bíró kinevezés által, mi, kiknél persze az önkormányzat fogalma még mindig a hajdani megyei rendszer ködfátyol képében él. Miért lehet Angliában önkormányzat, bíróválasztási jog nélkül, s miért nem nálunk, erre a feleletet Nagy Károly urtól kérem és elvárom.

A baloldal sokszor veté már kormányunknak szemére a félrendsabályokat, s a bihari petitiót mindamelllett is támogatja a candidatió alis jog körül. Szerintem pedig a megyék által candidált egyének közül történendő kinevezés olyas valami, mi sem nem választás, sem nem kinevezés; hanem a kettőből összealkotott közepszeres; — ennél fogva félrendsabály, melyre, hogy a bihari petitiót a baloldal s Nagy Károly ur is követi, azon sokszoros kifogásoknál fogva, melyekkel a kormány eljárásait gáncsolni, szokta csodálom.

Egyébiránt Nagy Károly ur azért kívánja különösen a candidatió alis jogot fentartani, mert fél a *hihetőleg kinevezendő idegen kegyencektől*; — s míg így már eleve is a minister ellen a nepotismus vádját emeli, — Nyári Pál után apagyilkosoknak nyilvánítja azokat, kik igenis bármely megye jó erkölcsű s tudományos képzettségű fiainak a megyénél tágasabb küzdalmi arenát nyitnak, s nevezetesen a hazát; de nem akartak az igazságszolgáltatás igen fontos ügyének válni gyilkosai az által, hogy a vak Themist oda kényszerítsék, hogy az igazság mérlegének serpenyőjébe itt ott a pártok érdekeit is dobja.

Sokat lehetne még Nagy Károly ur röpiratára mondanom, de félek, hogy már kellenél is inkább igénybe veszem e lap szűk terét; mielőtt azonban elhagynám a tért, engedjen meg tisztelt ellenfelem, hogy egy kitételére az egynevezett *megyei hazafiak* elnevezésre figyelmeztessem. — Én azt hiszem, hogy hazánkban csak

egy — nevezetesen magyar hazafiról lehet szó, és csodálom, hogy N. K. ur éles esze be nem látta, a hazafiságnak országos és megyei hazafiságra történt osztályozásának, épen hazánk specialis viszonyait tekintve veszélyes logica consequentiáit; s mit fogna válaszolni, ha a Mileticsek és Mocsonyiak ezen osztályozásáról a hazafiságnak, értesülve, azt mondanák: *köszönjük Zsidó, hogy e szóra megtanítottál*; mert hiszen mi elvégre is első sorban mint egy tulnyomólag rácz, vagy illetőleg tulnyomólag román megye fiai, megyei hazafiak akarunk maradni s magyar hazafiaknak csak amnyiban ismerjük el magunkat, a mennyiben megyénkkel épen Magyarországra szorultunk. És miután észjogi szempontból elvégre is a nemzetiségi mozgalmak jogosultságát senki nem tagadhatja; ha e jogosultságot még a megyei hazafiság qualificatiójával is támogatnák, N. K. urat méltan hallgattatnák el, e szavakkal: *te akartad így Dandin!*

Legyünk tehát uram mindnyájan nem megyei, de első és utolsó sorban is csak magyar hazafiak!

Kovács István.

Vidéki levelezés.

Orosháza február 7-én.

Ki Orosházát Magyarország legnagyobb faluját e lapból akarná megismerni, célt nem érte, mert erről ugyan tudtommal egy árva cikkecske sem jelent meg „Békes” hasábjain, pedig avatottabb toll, találna anyagot itt is a közleményekre, mert hiszen csak mozognak előre, ha lassan haladunk is.

Többször gondolkodtam arról, vajjon mi dicsőségünkre, hasznunkra szolgál, hogy községünk a legnagyobb magyar falu, s nem volna-e tanácsos rátörekednünk, hogy lennénk már valahára város? — Községünk 15,000 lakost számít. Nem elég-e ez? A marhavásárnak még, legelőlkülönítéskor, tehát mintegy 22 év előtt kihagyott tért bérlők szántják-vevők s dinnyeföldnek osztják. Nem jobb volna azon egy-egy esinos baromvásárt csapnunk? Körülvagyonunk véve kiterjedt pusztákkal, földbirtokokkal, népes városok s falukkal, vasutunk ma holnap megnyílik, mindezek oly körülmények, melyekből bizton következtethetjük, hogy ha országos vásárunk lennénk, ritkítanánk párjokat — s ezzel keveset mondanék — Békésmegyében. Iparosaink szép számmal vannak, s biz ezek is szívesen vennék, ha árucikkeiket itt helyben is eladhatnák tán ép oly áron, mint távol vásárokon, s népiünk — tapasztalatból szóllok — nagyon hajlandó különben is az ugynevezett kupeckedésre, vásárlátogatásra, nyissunk neki tért. Csak magát a vásárjogot tekintve érdemes volna városá lennünk, mert az csak tagadhatatlan, hogy az országos vásárok azon községet, melyben tartatnak nem teszik szegényebbé, hanem inkább úgy a község mint egyes lakosait vagyonosabbá.

Nem kétlem, hogy ha e tárgy községünkben tanácskozással kitüntetnék, akadnának kik azt meggyőződésből elleneznék, de e meggyőződés hibás volna.

Mások elfogultságból volnának ellene; de hiszem azt is, hogy a többség az ügy mellé állana, ha arra mutat, hogy községünk lakossága meg van érve arra, hogy városi polgárrá váljék, s nem hagyná magát elriasztani a vészjóslók által, kik valószínűleg felhoznák, hogy a városállétel a rendezett tanácsot, ez pedig nagy kiadásokat stb. vonna maga után, hogy országos vásárokon szerencsétlenségek szoktak történni stb. Hiszem, hogy községünk lakossága felvilágosodottabb s tapasztaltabb, mintsem hogy ily álokokkal hagyná magát visszajeszteni.

Legyen elég most ennyi, kifogyhatnánk a tárgyból. Majd jövőre a casinóról valamit.

P... SZ.

1870. februárban.

Tisztelt barátom Zárday, a „Békes” című hetilap 4-ik számában, a gyulai járásbeli tisztség hivatalos működését feltüntető közleményeért, a t. c. olvasó közönség részéről, méltán őszinte köszönetet érdemel. Óhajtanó volna, hogy a mennyiben az említett hetilap, a megyei érdekeket szemelől téveszteni nem akarja, sőt azokra kívánja a legfőbb figyelmet fordítani; minden községből, egy biztos tudósító, a tisztelt szerkesztőséget, e feladat megoldásában, időszakonkénti közleményével támogatná, ezzel egyszersmind az is eléretnék, hogy minden községben felmerülő események, melyek akár szellemi, akár anyagi fejlődésekre vonatkozó kérdésekkel volnának összefüggésben, — az eszmék kölcsönös surlódása által tisztult fogalmak szereztetvén, — a t. c. olvasó közönség, ez érdekelttség szempontjából — azok értékét, saját tájékozható meggyőződése szerint — képes lenne megbírálni.

Azonban, térjünk vissza tisztelt barátom Zárdaynak, a hivatkozott számú lap hasábjain napvilágot látott cikkében megismertett tények sorozatának folytatásához.

A gyakorlati tapasztalás, azon villanyszerű, delejes mozgó, s elevenítő erő, mely az irányt nem engedi az egyenes vonalból megváltoztatni; annál fogva, magam is azon meggyőződést táplálom, hogy a tények csallhatatlanságát, legbiztosabban igazolja a gyakorlati tapasztalás.

Ez állítás valóságát bizonyítani látszik a gyulai járásbeli tisztség hivatalos eljárása, mely kapcsolatban állván a tisztelt barátom, Zárday által előtérbe hozott esemény leírásával, az érdeklött büntügyi vizsgálat haladásának, annál kevésbé közölgő befejezéséhez, újabb lendületet eddigelő nem adott. — A kérdésben forgó büntügyi vizsgálat, mult január hó 18-án abban hagyatván; annak további folytatására január 31-e tüzetett ki: e határnap — további halasztással — ismét változás alá esett; e szerint a sértett felek nem tudják, mikor fogja Placsintár György t. szolgabíró, s rendszeréni eskütt urat, a szentlélek hatalma, és könyörületesség érzete megszálalni, hogy valahára, e szerencsétlen büntügyi, vizsgálati szálait erélyesen kezébe ragadja, és ez által tanúsítaná azon készséget, s kétségbe vonhatatlan igazság szeretetet mellyel hivatalos állásának, és a felelősség elvének tartozik; egyuttal pedig eloszlatná, azon különféle gondolatokat, melyek a t. c. olvasó közönségben, a nyilvánosságra juttatott késedelmezés miatt lappanganak.

Tisztelt barátom Zárday, igen helyesen jegyezte meg közlésében, hogy egy ily nagyszerű büntügyi vizsgálatot, csak is a helyszínén lehet sikeresen megtartani; ezt kívánja először, az igazság biztos, és részrehajlatlan kiderítése, másodsor pedig, a szegény emberek érdeke; — ez az egyedüli mód, s eszköz megszilárdítani a járásbeli tisztség, és így tisztelt eskütt ur irányában is a bizodalmat. — Tessék fontolóra venni, mennyivel könnyebb volna tisztelt eskütt urnak a helyszínén megjelenni, mint 20—30 szegény embert a berendelésekkel örökös zaklatásban tartani; tessék fontolóra venni, ha tisztelt eskütt urnak drága az ideje, s azt hasznosan óhajta felhasználni, a szegény ember is ily módon gondolkodik; holott e visszás eljárás által, elvesztégeti drága munka-idejét. Ugy látom, ezen sarkallik azon késedelmezés, mely az annyiszor említett büntügyi vizsgálat előre való haladásának útjában áll, s mely ellen tisztelt barátom Zárday is felszólalását intézte.

A mint szerencsém van tisztelt eskütt urat ha bár távolból is ismerni, előttem oly alakban tűnik fel, mint a kiben a jó akarat, s készség, valamint egy kis adag indulatosság nem hiányzik, szorgalma is van meglehetősen mértékben, ezek igaz szép tulajdonok egy köztisztviselőben, de nem elég a dicsőségre! midőn ellenben, hiányzik a munka előszerű beosztás, önnállóság, mely minden komoly elhatározásnál fő tényező gyanánt volna tekintendő; s ha e kitűnő kellekkel birna, azon egyének, kik az egyszerű bejelentés folytán letartóztatnak, fősolgabíró urnak tíz napon át vadászaton töltött ideje alatt, bizonyosan a börtön hős falai között hamarabb ki szabadultak volna; s ezt tennie, annál inkább fel lett volna jogosítva, minthogy részint — fősolgabíró ur távollétében annak helyét törvénytisztelő pótolta, részint mint vizsgáló bíró, függetlenül intézkedhetett.

Midőn országos rendezetlen viszonyok közt tengődnünk kelletik, azon hit és remény táplál bennünket, hogy azok, törvényhozás útján, mielőbb szabályoztatni fognak; addig is azonban, saját ügyeink, s bajaink elintézése — újabb intézmények alkotásáig az eddigi gyakorlat szerint — közvetlen, a megyei tisztviselők kezébe van létéve, s azoktól várjuk a lehetőségig, — a beforgó körülmények, s különféle érdekek számba vétele mellett — a szabatos, és gyors eljárást; ez által pótolhatnák azon hézagok, melyek az intézményben hiányzanak. — Hasonlóképp történik ez a községekben is, és a mely község értelmes, s józan felfogású előjárósággal van ellátva, ott azok irányában bizalom, s megelégedés honol; ellenben, a mely községben a lakosság választása, oly egyénekre esett, a kik sem a község érdekét előmozdítani, sem a bizalmat megérdemelni nem képesek; s ezen kívül az értelmesség, s józan higgadt gondolkodás, és megfontolás hiányzik, ott rendtelenség, tévedés, s visszahanyatlás uralkodik.

Ha jól emlékszem, a „Békes” című hetilap 2. számában a többi közt, azon remény fejeztetett ki, hogy az új seprű majd megteendő a hasznos szolgálatot. E szép kilátásokhoz kötött remény úgy látszik nem fog teljesülni azon mértékben, mint azt ahoz érték megítélni tudják. Ez elég szomorító jelenség! annál fogva P. Szabó Sándor bíró uramnak azt tanácsoljuk, járjon a maga egyszerű esze után, ne hagyja magát mások által tévútra vezetetni, s ha saját belátása szerint eligazodni nem tud, kérjen utbaigazítást okos s gyakorlati embertől, magát — annál inkább tudományát — tul ne becsülje, ne hogy Fehér Paszuly barátja érdekében oly hibás lépést tegyen, melynek kellemetlen következményeit előre meg nem fontolta; továbbá ha az ujonnan választott Jegyző kellő felvilágosítást nem adhat, tudja meg, hogy minden rendű művelt s bizonyos hivatali rangfokozatban

álló tisztviselők a falusi bíró hatósága alá nem tartoznak,*) természetesen következik ebből, hogy azok ügyei felett nem is bírálhatók, annál inkább nincs feljogosítva, hogy azok ellen — törvénytelenül — karhatalmat használhasson, mert ennek elrendelése egyedül s kizárólag a megye hatóságától függ. Csudálnunk kell, hogy Szabó Mátyás volt elődjének botlásából nem szándékozik alapos tanulságot meríteni. Azt is bírlik, hogy bíró uram dobszó által a lakosságot betegség esetében az orvosi segélytől elakarja tiltatni, vagy talán helyesebben lebeszélteni, mert így annál bizonyosabban fognak a menyországra juthatni, bizony mondjuk, gyönyörű eszmék! Szeretnénk tudni, ki vetette el ennek magvát, nehezen hisszük, hogy az alföldön hasonló kinövéssek hallhatók legyenek. Hát ha még mind ezekhez a szárnyaló hír után hozzá tesszük, hogy az orvost, a kinek részére, az érdekes előjárás év 200 frnyi fizetést nem volt képes kieszközölni, s az emberiség számára szükségleg szolgálókatért biztosítani, — B. Nagy Péter törvénybíró uram a helységből kitiltatni kívánja! Mit mond mindezekre a demokrácia; és a felvilágosult polgársodás?!

Sólyomfy.

*) De bizonyos tekintetekben igen.

Szerk.

Külföldi rövid hírek.

— A francia kamarában Cremieux a Rochefort ellen szóló ítélet végrehajtása ügyében interpellált. Ő a kamara részéről egy második meghatalmazás szükségét látta ez esetben. Olivier nyilatkozata után azonban a ház 191 szavazattal 45 ellen napirendre tért. — Rochefort 7-én este elfogott és Saint-Pelagiába vezettetett.

— Az angol parlament 8-án — mint ez általunk jelezve volt — megnyitott. A királyné betegsége folytán a megnyitás ünnepélyén nem jelent meg s a trónbeszédet a lord-cancellár olvasta fel.

— A római curia legközelebb a syllabus positio formában szerkesztve fogja a zsinat elé terjesztetni. Ez okmány 21 canon s e canonok csupa átokból állanak.

— Olaszországban valószínűleg ismét miniszterválaság áll be.

Ujdonságok.

— A bünyefitő törvényszéken szerdán hirdette meg a pesti királyi ítélő táblának rablógyilkossággal s több rendbeli tolvajlással terhelt Kasuba Pál és társai mindnyájan szarvasi lakosok ismeretes bűntényében hozott ítélete. E szerint Kasuba Pál az első bíróságilag reája kimondott halálbüntetés alól fölmentetett s a helyett letartóztatása napjától számítandó 20 évi súlyos börtönrre ítéltetett; míg a cinkostársa Oncsik Mihályra kimért 8 évi börtönbüntetés helybenhagyatott. Eme ítéletet azonban a t. ügyész, de vádlottak is tovább fölbebizték.

— Csőtörtőkön pedig ugyancsak a bünyefitő törvényszéken egy 13 éves gyermek névszerint Szilágyi Andrásnak gyujtogatási bűntünye s a vallatásánál történt megkínzóztatása érdemében tett vallomások hitelesítettek. E vallomások szerint az említett bűntényben teljesített vizsgálat a középiskola is becsületére vált volna s valóban az azokban előadottak a spanyol inquisitio rémes jeleneteit juttatták eszünkbe. Mert a gyermek az igazat nem vallotta, mert tagadott — így szólnak a vallomások — az, a szolgabíró parancsából a pincébe vitetett, ott farkasguzsba kötöttet és a mint látszik a még mindig divatos bikacsökkel agyba-főbe veretett. Hány ütést mértek a gyerekre, azt a parancsot végrehajtott határozottan megmondani nem tudják. Egy szintén a pincébörtönök egyikében hecsukva volt vizsgálati fogoly azonban, ki mindent hallhatott és az ajtóhasadékán egy keveset láthatott is, megszámlálta azokat. A gyermek 107 mond egyszázhat ütést kapott. — A törvényszék még némely körülmények felderítése végett pótvizsgálatot rendelt.

— Egy emberbarát itt helyben a Mészáros utca 374-ik számú házában már hosszabb idő óta a legnagyobb inséggel küzdő Tóth másként Kapus nevű családj részére szerény viszonyaihoz képest 1 frtot küldött a szerkesztőséghez. Midőn e könyöradományra nézve a szükségben szenvedő család nevében köszönetet mondanánk s ezzel kapcsolatosan érintenők azt, miszerint a küldemény rendeltetése helyére általunk elküldött nem késünk lapunk t. olvasóit felhívni a fönebb nevezett család nyomorteljes állapotának tehetségökhöz mért adományaikkal leendő enyhítésére. Tesszük ezt annyival inkább, minthogy a család feje három kis gyermeket nem sokára az éhhaláltól vagy a megfagyástól sem mentheti meg.

— Beküldetett. A megyei kórház javára f. hó 26. itt helyben tartandó álarozos bálban részt venni ohajtottok értesítettek, miszerint Brann Ignác k. gondnoknál titok tartás mellett, a következő báli álruhák, és álcák

jelmezek lesznek kaphatók: u. m. 50 db. hölgy és férfi domino, 20 db. török jelmez, 4 Pascha jelmez bársonyból arany himzéssel, 1 huszár jelmez karddal, 1 ördög, 2 uszár, 1 Pál herceg, 1 General Bum-Bum jelmez, 2 Pierot, 2 Harlequin, 2 kertész leány, 2 Spanyol, 2 Jezsuita, 1 lengyel zsidó, 1 Rector, 1 Rococo, 1 Kikiriki, a megfelelő álcákkal.

A ruhák és álcák f. hó 25-ik napján átvehetők.

□ **Oroszházról** tudósítanak bennünket, miszerint az ottani fiatalság mult szombaton — a vendéglő teremében — tartá táncvizsgalmát. Az jólehet ugyanazonnap a közeli Battonyán és H.-M.-Vásárhelyen is bálak tartattak, igen fényesen sikerült. Szép közönség gyűlt egybe s ez a csabai Puresiak jóeleveníítő zenéje mellett kivilágos-kivirradtig igen vigan mulatott. A női öltözékek díszesek s izlésteljesek valának. A férfiak leginkább magyar ruhában jelentek meg. Egyetlenegy frak volt látható. Tudósítónk a hölgyek közül Lubinszky A. I. és M., Dáni S., Torkos E., Balázs A., és Steer B., kisaszonnyokat említi meg.

— **Apró hírek.** A gyulai járásban a mult héten a sorozredbe rendes szolgálatra 80 póttartalékba 18, honvédek pedig 74 egyén soroztatott be. — A napokban itt egy 103 éves embert kísérték ki az öröknyugalom helyére. — Gy.-Váriban 10-én farkas vadászatot tartottak s löttek 2 db rókát.

Vegyes hírek.

— A képviselőházban az államszámvevőszék felállításáról szóló tjavaslat ment e héten keresztül s ez időszertint ott a költségvetés van ismét szönyegen.

— **Az új osztrák miniszterium** most a következőkből áll: Hasner elnök és az osztrák sajtó ügyek, — Giskra belügy s a rendőrség, — Herbst igazságügy, — Plener kereskedelem, — Brestl pénzügy, — Wagner honvédelem, — Stromayer vallás és közoktatás, — Banhans a földmívelés ministere.

— **A piros bankjegyeket** még egy ideig befogják váltani a budai központi állampénztárnál és a pénztárügyigazgatóságok székhelyein lévő adóhivataloknál.

— „**Cselédviszontagságok**“ címe alatt az „E—r“ a következő mulattatót írja: „R. asszony szobaleányt keres. Nemsokára jelentkezik is egy nőszemély a keresett kiadásból. Mielőtt azonban végkép leköteleném magamat — mond a szobacicus — legyen szives asszonyom megmondani, melyik napon fogadja vendégeit? — „Kedden“ — „Oh! ez esetben más napra kell tenni az elfogadást!“ — „Hogy, hogy“ — „Én szerdán fogadom barátaimat s asszonyom belátja, hogy ezt nem tehetném, ha asszonyom elfogadási napja nagyon kifárasztana.“ — Egy másik asszony szakácsnőt keres. Bejelentik a kívánt hölgyet s az alkudozások megkezdődnek. A pontokat rendbe hozzák, végül kéri a konyhabeli grácia: „Nagyságos asszonyomnak kétségkívül van zongorája? — s még mielőtt a házino felelhetett volna hozzátevé: — szabad órámban ugyanis zongora leckeit veszek s ezért csak olyan szolgálatba lépek, hol zongora van a háznál.“ — E kis história Amerikába is beillenék.

Gazdaszat, ipar, kereskedelem.

A békés-csabai nappank első zárlati forgalmának és mérlegének kimutatása 1868. augusztus 1-től 1869. december 31-ig.

Forgalmi kimutatás.

Bevétel	
Alapitoke részjegy	25000.—
„ törzsbetét	23637.—
Tartalékalap	595.68
Üzletköltség	1479.40
Kamat	15374.66
Ügyleti díj	4946.14
Bank váltó	611168.—
Takarék betét	316707.94
Törzsbetéti előleg	5232.—
Zálogkölesön	9630.50
Értékpapír	17772.40
Kölesön számla	15000.—
Tökésített kamat	1.69
Összesen	1046545.41
Kiadás	
Üzletköltség	5356.5
Kamat	3017.52
Bank váltó	766713.—
Takarékbetét	175955.21
Törzsbetéti előleg	7862.—
Felszerelés	1131.19
Zálogkölesön	12770.50
Jelzálog	50900.—
Értékpapír	17986.10
Tökésített kamat	2630.47
Pénzkészlet	2223.37
Összesen	1046545.41

Mérleg és vagyon kimutatás.

Követelés	
Pénzkészlet	2223.37
Üzletköltség dec. 31. meg nem újított kölcsönöknél	2.20
Kamat dec. 31. meg nem újított kölcsönöknél	4.21
Kamat kölcsönzámlára előre fizetett	179.64
Bankváltókban	155545.—
Törzsbetéti előlegben	2630.—
Intézeti felszerelésben	1794.9
Zálog kölesönben	3140.—
Jelzálog	50900.—
Értékpapírban	210.—
Nyomatványokban	324.21
Összesen	216952.72
Tartozás	
Alapitoke részjegy	25000.—
„ törzsbetét	23637.—
Tartalékalap	595.68
„ ennek 5% kamatja	35.41
„ osztalékból ide eső 5%	138.83
Intézeti felszerelésre 20%	358.81
500 drb. részjegyre 5% kamat	1520.—
2500 „ törzsbetetre 5% kamat	974.33
Bankváltóknál előre felvett kamat	1656.97
Jelzálognál	627.57
Törzsbetéti előlegnél előre felvett kamat	29.53
Zálogkölesönnél	56.71
Takarékbetétnél dec. 31-ig járó kamat	3676.37
Takarék betét	140752.73
Kölesön számla	15000.—
Igazgatói tiszteletdíj	234.—
Napbiztosok jelenlétijegyei	255.—
Jótekmény célra tökécsítve	73.78
Tiszta nyeresemény törzsbetetre	1000.—
„ „ részjegyre	1330.—
Összesen	216952.72

Érték- és váltó-árfolyam

a bécsi cs. kir. nyilvános tőzsdén, február 10-én 1870. (Eredeti távirat.)

Allamadósság	60.65
5% nemzeti kölesön	70.50
1860-ki államkölesön	97.20
Bankrészevények	725.—
Hitelrészevények	264.10
Földtehermentesítési kötvények	magyar 79.— bánati 77.— erdélyi 75.50 horvát 83.75

Pénz nemek és váltók.

Cs. kir. arany	5.81
Ezüst	121.—
Napoleon dor	—
Londoni váltók	123.50

Hetivásári tudósítás.

Gyula febr. 11. Egy kissé zimankós, szeles, havas idő levén, általában kevesebb embernek volt kedve vásárt látni.

Gabonás szekér csak 65—70 volt, s próba utra 5 vagy 6 szán. Tuzifa is ilyen formán, mi aránylag igen sok: szén igen sok, egészen 40—45 szekérig; méz 8 szekéren, — fagyos alma, aszalt körte és aszalt alma és dió 5 oláhsekeren; makai zöldsgéfele 3 szekéren; jó kender egy szekéren volt.

A buzát a szegényebb sorsuak kicsiben élénken keresték, — s a csekély hibás buzát 5.50—6.50 krig vették. Egészséges 83—84 fntos 7—7.20 kron, 85—86 fntos 8 fnton kelt valami kevés fogyasztásra köblönként. A kereskedők télenlül maradtak, — a pesti árakhoz képest hasznos vételt tenni nem lehetvén.

Árpa kevés volt, s 4.80 kron kelt.

A kukurica, sokkal kevesebb hozatván be, mint a mult héten, — újra felszókkent; a mult évi termésből is az egészséges 4.70—80 kron elkelt.

Zab ma inkább volt, lejjebb is tartották, 4 frtért kínálták 10—20 köblével is, de senki sem vette; a jobb uton ha többet hoznak olcsóbbnak hiszik.

Keves kovács és sok szén érkezvén, ennek ára szákonként 10—20 krral olcsóbb lett, kivált a piac vége felé.

A tuzifa ára is engedett szekerenként 30—50 krt általában, kiváltképen a friss vágásúé, melyből igen sokjött.

A fagyott zöldsgé, s alma mult heti áron kelt, de lassabban, mert kevés ember volt. kivált vidéki vevő épen nem. A diónak kis oláh zsákja 4—4.20 krig, tejes vékája 2 frt 60—80 kr. volt, jobbára helybeli kofák és házi szükségre jómóduak vettek.

A méz vékája 2 frton egész lassan kelt.

A sertéspiac ma gyenge volt, kivált hizott igen kevés volt; — kolendőség pedig épen semmi, alig történt soványból és hizottból tiz adás-vevés. Egy közép hizásu kisebb csapat sertés páronként 85 frtra hagyatott, de 11 óráig még 83 frton felül érte a helybeli kucepek nem ígérték.

Sz. L.

Szerkesztői üzenet.

Sz. F. urnak Gyomán. Küldeménye elkészt. De majd felhasználjuk.

V. J. urnak F.-Gyarmaton. Ha hamarabb vesszük, tért engedünk közleményének. De e számban a legjobb akarat mellett sem tehetünk kívánságának eleget. S így az csak a jövő számba marad fenn. Becses ígértének teljesítését elvárjuk.